

Oponentský posudek bakalářské práce

Annamária Péntek:

Srovnání překladatelských metod a postupů v překladech maďarské literatury do češtiny a slovenštiny první a druhé poloviny 20. století

Bakalářská práce Annamárie Péntek pojednává o starších a novějších českých a slovenských překladech. Diplomantka si vybrala pět děl maďarské literatury z druhé poloviny 19. století a první třetiny 20. století. Práce je rozdělena na dvě hlavní části: první přibližuje translátologické téma z teoretického pohledu, druhá z empirického hlediska.

V úvodu zmiňuje autorka otázku nepřeložitelnosti jako jednoho ze základních jevů, což je důležité z hlediska platnosti výzkumu o překládání.

Komparace překladatelských metod je zformulována velice jasně, s pevně postavenou konstrukcí. Souhrn českých teoretických základů v jádru obsahuje základní myšlenky teorie překladu, vychází především z prací Jiřího Levého. Právě díky J. Levému je česká systematická teorie překladu starší, než maďarská, kterou svými teoretickými díly založila přibližně o půl století později Kinga Klaudy.

Ke svému rozboru použila diplomantka 15 překladů, které vyšly mezi lety 1924 a 2011.

Svou prekoncepti výzkumu Annamária Péntek sestavila na základě kategorií a hlavních pojmů, které následně uplatňuje při komparativní analýze podle charakteristiky děl a překladatelských postupů.

Badatelka dodržuje předem stanovený postup a ke každému termínu uvádí příklad, aby ilustrovala teorii a našla odpověď na položené otázky. Živé umění překladu pokaždé dokazuje, že teorie jako abstrakce má platnost a to na základě praxe a v kontextu. O pružnosti a otevřenosti myšlení diplomantky svědčí také její konstatování v závěru výzkumu, když zmiňuje, že se stanovené základy nakonec ukázaly jako příliš obecné. Toto vyjádření ukazuje na to, jaké jsou možnosti a meze při rozdělení jevů na teorii a praxi. Jak píše, je užitečné mít rovněž na vědomí, že i teorie je do určité míry subjektivní. Nahlíženo z druhé strany, překladatel používá při své činnosti různé překladatelské metody, vychází tedy spíše z praxe, v pozadí ale má teoretické znalosti svého oboru.

K práci mám několik konkrétních poznámek:

- *Překlad titulu*: v pozadí občas hrají roli takové neumělecké aspekty, jako je překladatelské právo: nový překlad musí mít jiný název než starý. V současnosti bývá požadováno, aby název měl až senzační nádech a tak na tzv. volném trhu vzbudil pozornost a nakladatel vydanou knihu prodal se ziskem.
- *Časové varianty*: archaizace překladu se prakticky stane stylizací oproti době původního textu. Novější normy jazyka totiž nedokáží úplně napodobit starý jazyk. Je-li mezi původním dílem a překladem sto let (např. Jókai), ale stačí třeba třicet, modernizace znamená použití současného jazyka, což je vlastně ekvivalent tehdejšího jazyka. Pokusí-li se překladatel připodobovat dobu jazyka době původního textu, bude to stylizace již archaického jazyka.
- *Vysvětlivky, doslov*: který způsob překladatel či nakladatel zvolí, záleží též na tom, o jaký druh, žánr literatury jde. Beletrie především žádá plynulé čtení, zážitek bez přerušování, naopak vědecká či vědecko-naučná literatura si např. vyžaduje především přesné znalosti formou průběžného upřesňování termínů.
- *A Pál utcai fiúk*: se píše s velkým P. – Budapest – budapesti, ale Pál utca – Pál utcai.
- *Interpunkce*: u deníků je v maďarštině zvykem používat více interpunkcí – je to i žánrový charakter.

Souhrnně lze říci, že tato práce svědčí o tom, že absolventka prokázala při zpracovaném tématu schopnost aplikace teoretických znalostí, což je hlavním cílem bakalářské práce.

Práce Annamárie Péntek splňuje požadavky standardně kladené na bakalářskou práci, doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace: výborně (1)

V Praze, 26. 5. 2016

Mgr. Andrea Balázs
oponent